

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการใช้ที่ดินขนาดเล็กในที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม: แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากเกษตรกรที่ใช้ความรู้เป็นฐานในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อวิเคราะห์การใช้องค์ความรู้ในการผลิตและผลผลิตทางการผลิตในปัจจุบันของเกษตรกรที่ถือครองที่ดิน ขนาดเล็กของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) 2) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการใช้องค์ความรู้ในการผลิตที่ใช้องค์ความรู้เป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพของเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดเล็กของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรของเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดเล็กในเขตปฏิรูปที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 4) เพื่อเสนอแนวทางเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาเกษตรกรและการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสมดุลและยั่งยืน และ 5) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้ที่ดินและทรัพยากรอื่นอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดเล็กของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยการดำเนินงานวิจัยนั้นได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในพื้นที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในจังหวัดภาคเหนือ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดที่ใช้จำนวนแรงงานมากมักจะมาจากการจ้างแรงงานที่ใช้เครื่องจักรทางด้านการเกษตร ทำให้บางจังหวัดต้องแบกรับค่าใช้จ่ายสูง อาจมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการผลิต และต้องใช้ความรู้มากขึ้นในการบริหารต้นทุน ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ เกษตรกรในพื้นที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในจังหวัดภาคเหนือ ส่วนใหญ่ใช้ความรู้ด้านเกษตรกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากคนในครอบครัวและส่วนใหญ่ใช้แหล่งถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรกรรมจากเพื่อนบ้าน เกษตรกรส่วนใหญ่มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรกรรมจากการพบปะในระหว่างที่ทำงาน และส่วนใหญ่มีช่องทางการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรกรรมโดยถ่ายทอดโดยตรงอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ที่มาสอบถาม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ นั้น ความรู้สำคัญคือการใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช ส่วนกลุ่มที่เข้มแข็งและมีการใช้ความรู้อย่างเข้มข้นนั้นจะหันมาเน้นที่วิธีการจัดการผลิตมากขึ้น ความรู้ส่วนใหญ่ที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือเรื่องกระบวนการผลิต การใช้ปุ๋ย การบำรุงดิน การตลาด การเลี้ยงสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ การทำปุ๋ยชีวภาพ มาตรฐานสินค้าปลอดภัย การแปรรูปสินค้า มาตรฐานการส่งออกสินค้าอินทรีย์ การลดต้นทุนการผลิต อาชีพเสริม และเกษตรอินทรีย์

สำหรับแนวทางเชิงปฏิบัติการของการพัฒนาเกษตรกรและการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืนนั้นอาจทำได้โดยการพัฒนาเกษตรกรแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและใช้การจัดการความรู้ที่เน้นการใช้ความรู้สำหรับการแก้ปัญหาที่มีแหล่งข้อมูลจากหลายแหล่ง (Collective Problem - Solving Knowledge Management)

ในส่วนของการเสนอแนะเชิงนโยบายนั้น สำหรับกลุ่มที่มีผู้นำที่เข้มแข็งควรเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเพื่อรองรับกับการเกษตรแบบผสมผสานและการเกษตรแบบประณีต โดยเน้นการผลิตที่ใช้ความรู้อย่างเข้มข้น มีการจัดการความรู้ที่เน้นการจัดการความรู้ที่ครบวงจร ตั้งแต่การนำความรู้เข้า การแลกเปลี่ยนความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ นโยบายสำหรับกลุ่มที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกเหนือจากโครงสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำและระบบชลประทานที่ต้องดำเนินการในระดับที่เป็นวาระแห่งชาติแล้ว ภาครัฐสามารถเสริมความเข้มแข็งได้โดยเน้นที่ความต่อเนื่องของการบริการและเน้นในด้านของการประเมินผลของการบริการให้มากขึ้น ในส่วนของการให้ความรู้ที่เน้นการช่วยเหลือทั้งกระบวนการ

จัดการความรู้ และการส่งเสริมด้านการตลาดอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยอาจเริ่มต้นจากอย่างการนำความรู้ที่จำเป็นเข้าไปยังพื้นที่ที่มีความต้องการก่อน การปรับกฎหมายให้เอื้อต่อการจัดรูปที่ดินในเขต สปก. โดยเฉพาะในที่ที่ไม่อ่อนไหวมาก การปรับการสนับสนุนด้านเงินทุนให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่น เช่นด้านการส่งเสริมอาชีพควรปรับแนวคิดและวิธีการให้เหมาะสมของท้องถิ่นนั้นๆ เสียก่อนก่อนที่จะนำเงินทุนเข้าไปส่งเสริมในพื้นที่นั้นๆ